

Żywnienie w chirurgii i onkologii

1. METRYCZKA

Rok akademicki	2025/2026
Wydział	Wydział Nauk o Zdrowiu
Kierunek studiów	Dietetyka
Dyscyplina wiodąca	Nauki o zdrowiu
Profil studiów	Praktyczny
Poziom kształcenia	II stopnia
Forma studiów	stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	egzamin
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Zakład Dietetyki Klinicznej ul. Erasma Ciołka 27 01-445 Warszawa
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	dr hab. n. o zdr. i n. med. Agnieszka Bzikowska-Jura
Koordynator przedmiotu	Mgr Jakub Krawczyk (jakub.krawczyk@wum.edu.pl)
Osoba odpowiedzialna za sylabus	Mgr Jakub Krawczyk (jakub.krawczyk@wum.edu.pl)
Prowadzący zajęcia	Mgr Jakub Krawczyk (jakub.krawczyk@wum.edu.pl)

2. INFORMACJE PODSTAWOWE

Rok i semestr studiów	II rok studiów stacjonarnych II stopnia, semestr I	Liczba punktów ECTS	2.00
-----------------------	--	---------------------	------

FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ	Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim		
wykład (W)	10	0,4
seminarium (S)	24	0,96
ćwiczenia (C)		
e-learning (e-L)		
zajęcia praktyczne (ZP)		
praktyka zawodowa (PZ)		
Samodzielna praca studenta		
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń	16	0,64

3. CELE KSZTAŁCENIA	
C1	Zwiększenie wiedzy na temat zasad żywienia w chorobach nowotworowych na różnych etapach leczenia
C2	Zwiększenie wiedzy na temat przygotowania żywieniowego do operacji (prehabilitacja) i żywienia po operacjach, m. in. w obrębie jamy brzusznej i przewodu pokarmowego
C3	Zapoznanie z zasadami leczenia żywieniowego: żywienie doustne, dojelitowe i pozajelitowe w okresie okołoperacyjnym i onkologii nieoperacyjnej

4. EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Numer efektu uczenia się	Efekty w zakresie

Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:

W1	problemy żywieniowe pacjenta i uwzględnia je w planowaniu odpowiedniego postępowania dietetycznego opartego na najlepszych, dostępnych dowodach naukowych (E_W03)
W2	rolę właściwego postępowania dietetycznego w prewencji, leczeniu i wspomaganiu leczenia chorób wymagających interwencji chirurgicznej oraz chorób onkologicznych (E_W41)
W3	zasady żywienia klinicznego obejmującego: żywienie dojelitowe z wykorzystaniem diet przemysłowych w zapobieganiu i leczeniu niedożywienia (E_W51)
W4	podstawy żywienia pozajelitowego i może je prowadzić pod kierunkiem lekarza przeszkolonego w tym zakresie. (E_W53)

Umiejętności – Absolwent potrafi:

U1	interpretować wyniki podstawowych badań laboratoryjnych i wykorzystuje je w planowaniu i monitorowaniu postępowania żywieniowego (E_U20)
----	--

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr .../2024 Rektora WUM z dnia2024 r.)

U2	rozpoznać niedożywienie, przeprowadzić pełną ocenę stanu odżywienia i określić rodzaj oraz stopień niedożywienia (E_U21)
U3	opracować szczegółowe zalecenia dietetyczne w prewencji i leczeniu chorób wymagających interwencji chirurgicznej oraz chorób onkologicznych (E_U26)
U4	ustalić wskazania do wspomagania i/lub/ leczenia żywieniowego z wykorzystaniem dostępnych w Polsce diet przemysłowych, suplementów diety i żywności specjalnego przeznaczenia żywieniowego w korygowaniu zaburzeń odżywiania (E_U27)

Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:

K1	obserwacji wpływu sposobu żywienia na przebieg procesów metabolicznych i zdaje sobie sprawę zasadności wykorzystywania tych uwarunkowań w planowaniu postępowania dietetycznego u pacjentów (E_K06)
K2	współpracy z innymi pracownikami służby zdrowia, m. in. lekarzem, psychologiem w obszarze profilaktyki i leczenia chorób wymagających interwencji chirurgicznej oraz chorób onkologicznych (E_K11)
K3	świadomej pracy jako dietetyk (E_K12)
K4	stałego uzupełniania i pogłębiania wiedzy (E_K14)
K5	zrozumienia trudności pacjenta związane z zaleconym sposobem żywienia (E_K47)

5. ZAJĘCIA

Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
Wykład 1	Miejsce i rola leczenia żywieniowego w chirurgii. Ocena stanu odżywienia (przesiewowa i szczegółowa) pacjenta chirurgicznego. ERAS. Zastosowanie prehabilitacji. Żywnienie do- i pozajelitowe w okresie okołoperacyjnym. Zasady rozszerzania diety po zabiegach operacyjnych. Rany pooperacyjne: wpływ niedożywienia na gojenie, składniki pokarmowe wspierające gojenie ran. Zabiegi wytworzenia dostępu do żywienia dojelitowego.	E_W03, E_W41, E_W51, E_W53 E_U20, E_U21, E_U26, E_U27 E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47
Wykład 2	Miejsce i rola leczenia żywieniowego w onkologii. Ocena stanu odżywienia (przesiewowa i szczegółowa) pacjenta onkologicznego. Niedożywienie w chorobach nowotworowych: występowanie i znaczenie kliniczne, rozpoznanie i leczenie, mediatory kacheksji nowotworowej, wydatek energetyczny i metabolizm makroskładników. Specyfikacja żywienia poza- i dojelitowego w onkologii dziecięcej i chorych geriatrycznych. Czynniki ryzyka rozwoju nowotworów, czynniki przyspieszające procesy kancerogenezy.	E_W03, E_W41, E_W51, E_W53 E_U20, E_U21, E_U26, E_U27 E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47
Wykład 3	Żywnienie pacjenta chirurgicznego w onkologii. Protokół ERAS, prehabilitacja żywieniowa u pacjentów przed zabiegami chirurgii onkologicznej, leczenie żywieniowe w chirurgii onkologicznej, żywienie pacjentów po gastrektomii, po pankreatoduodenektomii, zasady żywienia pacjentów po wyłonieniu ileostomii/kolostomii, żywienie po zabiegach w obrębie głowy i szyi. Składniki pokarmowe wspieranie gojenie ran pooperacyjnych.	E_W03, E_W41, E_W51, E_W53 E_U20, E_U21, E_U26, E_U27 E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47
Wykład 4	Żywnienie podczas chemioterapii i radioterapii. Zasady prowadzenia prawidłowego i szczegółowego wywiadu dietetycznego z pacjentem onkologicznym. Zalecenia żywieniowe przy nudnościach, biegunkach, zaparciach, jadłowstręcie. Zalecenia żywieniowe przy radioterapii głowy i szyi, przy radioterapii na obszar miednicy i jamy brzusznej.	E_W03, E_W41, E_W51, E_W53 E_U20, E_U21, E_U26, E_U27 E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr .../2024 Rektora WUM z dnia2024 r.)

Wykład 5	Powikłania leczenia żywieniowego: zapobieganie, rozpoznanie, leczenie. Ocena skuteczności leczenia żywieniowego. Aspekty psychiczne niedożywienia. Edukacja i motywowanie pacjenta do zmian nawyków żywieniowych. Wpływ leczenia żywieniowego na jakość życia pacjenta.	E_W03, E_W41, E_W51, E_W53 E_U20, E_U21, E_U26, E_U27 E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47
Seminarium 1	Leczenie żywieniowe w onkologii. Problemy kliniczne, konsekwencje żywieniowe, czyli na co zwracać uwagę przed rozpoczęciem planowania żywienia.	E_U20, E_U21, E_U26, E_U27 E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47
Seminarium 2	Leczenie żywieniowe – zasady wyboru drogi żywienia. Praktyczne zasady wywiadu z pacjentem. Dokumentacja NFZ dotycząca leczenia żywieniowego. Dobór diet w zależności od sytuacji klinicznej. Optymalna forma leczenia żywieniowego dojelitowego.	E_U20, E_U21, E_U26, E_U27 E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47
Seminarium 3	Żywnienie pozajelitowe. Jak prowadzić, jak wyliczyć zapotrzebowanie energetyczne, jak wypełniać dokumenty do rozliczeń z NFZ. Dobór gotowych worków RTU oraz komponowanie mieszanin żywieniowych w zależności od sytuacji klinicznej.	E_U20, E_U21, E_U26, E_U27 E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47
Seminarium 4	Planowanie zaleceń dla pacjenta onkologicznego. Wydatki energetyczne i zapotrzebowanie na składniki pokarmowe. Dietoterapia w chorobie nowotworowej. Modyfikacje diety, w tym modyfikacja konsystencji. Zapotrzebowanie na substancje odżywcze dla prawidłowego gojenia się ran pooperacyjnych.	E_U20, E_U21, E_U26, E_U27 E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47
Seminarium 5	Planowanie żywienia pacjenta chirurgicznego. Prehabilitacja. ERAS. Zasady leczenia żywieniowego w przypadku powikłanych ran pooperacyjnych oraz w przypadku przetok przewodu pokarmowego. Żywnienie na oddziale intensywnej terapii – co warto wiedzieć?	E_U20, E_U21, E_U26, E_U27 E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47

6. LITERATURA

Obowiązkowa

- Szawłowski A, Gromadzka-Ostrowska J, Paluszkiewicz P, Słodkowski M, Sobocki J *Żywnienie w chorobach nowotworowych* Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2020
- Sobotka L *Podstawy żywienia klinicznego* Wydawnictwo Scientifica, Kraków 2019
- Polskie Towarzystwo Żywienia Pozajelitowego, dojelitowego i metabolizmu. *Standardy żywienia dojelitowego i pozajelitowego + aneks 2020* Wydawnictwo Scientifica. Kraków 2020
- Spondaryk M *Podstawy leczenia żywieniowego*. Wydawnictwo Scientifica, Kraków 2019
- Jeziorski A, Kłęk S, Jankowski M *Terapia żywieniowa u chorych operowanych z powodu nowotworów złośliwych* Biblioteka Chirurga Onkologa (Tom 15). Via Medica, Gdańsk 2019

Uzupełniająca

- Jamróz, B, Chmielewska-Walczak, J, Milewska M *Instrumentalne metody badań zaburzeń połykania: Atlas z materiałem wideo* Wydawnictwo Medyk, 2019
- Muscaritoli M, Arends J, Bachmann P et al. *ESPEN practical guideline: Clinical Nutrition in cancer* Clin Nutr. 2021
<https://www.espen.org/files/ESPEN-Guidelines/ESPEN-practical-guideline-clinical-nutrition-in-cancer.pdf>
- Pironi L, Boeykens K, Bozzetti F et al. *ESPEN guideline on home parenteral nutrition* Clin Nutr. 2020
https://www.espen.org/files/ESPEN-Guidelines/ESPEN_guideline_on_home_parenteral_nutrition.pdf
- Weimann A, Braga M, Carli F et al. *ESPEN practical guideline: Clinical nutrition in surgery*. Clin Nutr. 2021
https://www.espen.org/files/ESPEN-Guidelines/ESPEN_practical_guideline_Clinical_nutrition_in_surgery.pdf

7. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr .../2024 Rektora WUM z dnia2024 r.)

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
E_W03, E_W41, E_W51, E_W53 E_U20, E_U21, E_U26, E_U27 E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47	Egzamin w sesji zimowej; Kartkówki wejściowe na seminariach; Realizacja prac zleconych przez nauczyciela (na zajęciach i w domu); Test zaliczeniowy w formie stacjonarnej obejmujący treści wykładowe i seminaryjne	Skala ocen: 5.0 - 100-92 % 4.5 - 91-86 % 4.0 - 85-80 % 3.5 - 79-73 % 3.0 - 72-65 % 2.0 - 0-64 %

8. INFORMACJE DODATKOWE

- Każde z zajęć seminaryjnych może rozpocząć się testem weryfikującym wiedzę z wykładu.
Student powinien zaliczyć każdy z testów na co najmniej 65%.
Niezaliczenie testu wymaga poprawy w formie wskazanej przez nauczyciela.
- Spóźnienie powyżej 15 minut wymaga odrobienia zajęć w innym terminie bądź w inny sposób wskazany przez nauczyciela.
- Student ma możliwość nieobecności na jednych zajęciach seminaryjnych, co wymaga jednak nadrobienia ewentualnej kartkówki wejściowej.
Nie dotyczy się to nieobecności usprawiedliwionej.
- Końcowy test zaliczający odbędzie się w formie pisemnej i będzie obejmował treści wykładowe, seminaryjne oraz materiał literaturowy.
- Niezaliczenie testu końcowego będzie wymagało poprawy w formie ustnej.

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów
Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich